

NAPUTAK ZA PROVOĐENJE LJEKARNIČKIH USLUGA NA KOJE MOGU IMATI UTJECAJ MORALNA I RELIGIOZNA UVJERENJA

Temeljna zadaća Hrvatske ljekarničke komore jest da sukladno propisima, uredbama i naredbama Republike Hrvatske daje upute i objašnjenja i preporuke kako postupati ili kako raditi u određenim slučajevima da bi se ljekarnička djelatnost mogla pravilno i nesmetano provoditi na dobrobit pacijenata i svekolike javnosti.

Ovaj naputak predočuje standard provođenja ljekarničke prakse temeljen na Kodeksu ljekarničke etike i deontologije.

Svaki ljekarnik koji smatra da ga moralna ili religiozna uvjerenja sprječavaju u provođenju neke ljekarničke usluge mora to izložiti i obrazložiti odgovornim osobama, odnosno relevantnim tijelima u ljekarni (ustanovi) u kojoj radi i preusmjeriti pacijente drugim davateljima usluga.

Ovaj je naputak vodič za ljekarnike što raditi ako njihova moralna ili religiozna uvjerenja imaju utjecaj na provođenje ljekarničke skrbi prije svega prema pacijentima i svekolikoj javnosti. Pri tome svi ljekarnici i ostali profesionalci u ljekarnama (ustanovama) moraju uzeti u obzir obveze koje proizlaze iz zakona (kao npr. Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o ljekarništvu, Zakon o lijekovima) i svih podzakonskih akata, kao i ugovorne obveze prema osiguravateljima i drugim davateljima usluga u zdravstvu.

Ovaj je naputak također vodič za poslodavce što je potrebno učiniti ako njihov zaposlenik ima moralna ili religiozna uvjerenja koja mogu imati utjecaj na provođenje ljekarničke skrbi.

1. NAPUTAK ZA LJEKARNIKE

Izostanak provođenja određenih ljekarničkih usluga može utjecati ne samo na pacijente, javnost, nego i na kolege ljekarnike i sve zaposlenike u ljekarnama, struku u cjelini, kao i na poslodavce i ukupan sustav provođenja ljekarničke skrbi.

Od osobite je važnosti da su relevantne osobe i tijela u ljekarnama (ustanovama) informirana o činjenici da se pacijenti preusmjeruju k drugim davateljima usluga.

Ako vas vaša uvjerenja sprječavaju u provođenju određenih ljekarničkih usluga, potrebno je sljedeće.

PRIJE PRIHVAĆANJA ZAPOSLENJA

1.1. Dobro razmisliti gdje ćete raditi i je li usluga na koju imate prigovor savjesti na raspolaganju i dostupna u blizini. **Ne smijemo zaboraviti da su naša prva briga pacijenti.**

1.2. Ustanoviti:

- radite li sami ili zajedno s drugim kolegama koji nemaju zapreke u provođenju takve usluge
- kamo ćete preusmjerivati pacijente koji zahtijevaju prijepornu uslugu
- je li mjesto kamo ćete preusmjerivati pacijente dostupno u svako doba dok ste na dužnosti.

1.3. Upoznajte poslodavce, relevantna tijela u ljekarni (ustanovi), kao i kolege, da ćete raditi sukladno svojim uvjerenjima. Osobe koje trebaju s tim biti upoznate uključuju:

- voditelja smjene u ljekarni
- voditelja ljekarne
- vlasnike ljekarne
- osobe koje su zadužene za zapošljavanje ljekarnika i njihov raspored na dužnost
- zavode, agencije i udruge preko kojih tražite posao
- organizacije ili tijela s kojima vi ili vlasnici ljekarni imate ugovor o provođenju skrbi.

KAKO ODGOVORITI NA ZAHTJEVE ZA USLUGE

1.4. Pacijent mora biti iskreno informiran o razlozima zbog kojih usluga koju zahtijeva nije na raspolaganju, a sve to zato da bi mogao razumjeti i zadržati povjerenje i vjeru u ljekarničku skrb.

1.5. Zahtjev može biti upućen nekom drugom članu ljekarničkog tima, pa sukladno tomu treba informirati sve članove tima o svojim uvjerenjima, kako bi znali postupati i mogli preusmjeriti zahtjev nekom drugom članu tima koji može pružiti uslugu.

1.6. Respektirati pravo pacijenta na **povjerljivost i privatnost** i poduzeti odgovarajuće korake kako bi se pacijentu osigurala privatnost u provođenju konzultacija, makar vi sami niste u mogućnosti pružiti uslugu.

1.7. **Ne nametati** pacijentu svoj vrijednosni sustav niti suditi o pacijentovim uvjerenjima i odlukama.

1.8. Točno informirati pacijenta o medicinskom postupku koji odbijate obaviti zbog prigovora savjesti: informacije *pro* i *kontra* trebaju biti osnovane na **znanstvenim spoznajama i postojećim medicinskim standardima, a ne na osobnim interpretacijama i stajalištu.**

Povjerenstvo za etiku i deontologiju Hrvatske ljekarničke komore, Zagreb, svibanj 2015.

1.9. Informirati pacijenta i o svim drugim mogućim medicinskim postupcima relevantnima za pacijentov problem čak i onda kada ih sami, zbog prigovora savjesti, ne obavljate.

1.10. Pacijenta uputiti drugom stručnjaku istih kvalifikacija koji će provesti ljekarničku skrb, **bez većih neugodnosti za pacijenta (gubitak vremena, daleka putovanja, troškovi).**

1.11. **Ne diskriminirati** pacijenta po bilo kojoj osnovi, npr. spolu, dobi, bračnom statusu, spolnoj orijentaciji i rodnoj pripadnosti.

1.12. Pacijenta ne smijete obeshrabrivati od traženja daljnjih informacija i savjeta.

Zapamtiti!

- Ako ne izdate hitnu postkoitalnu kontracepciju (HPK) bez obzira na to je li riječ o bezreceptnom ili receptnom preparatu, osoba mora biti preusmjerena drugom davatelju usluga unutar vremena u kojemu je HPK učinkovita.
- Ako ne izdate rutinsku hormonalnu kontracepciju, osoba treba biti upućena drugom davatelju usluga u vremenu u kojemu neće biti ugrožena djelotvornost kontracepcije.
- Ako upućujete pacijenta u drugu ljekarnu, potrebno je provjeriti radno vrijeme te ljekarne, prisutnost ljekarnika koji je u mogućnosti obaviti ljekarničku skrb te raspoloživost potrebnih preparata.

2. NAPUTAK ZA POSLODAVCE

Pri zapošljavanju ljekarnika potrebno je provjeriti priječe li ih njihova osobna uvjerenja u provođenju određenih ljekarničkih usluga. Mora se uzeti u obzir postoji li mogućnost preusmjerivanja pacijenta unutar ustanove ili drugom davatelju usluga u blizini.

Ako zapošljavate ljekarnike čija osobna uvjerenja priječe obavljanje određenih dijelova ljekarničke skrbi, potrebno je sljedeće.

2.1. U potpunosti buduće zaposlenike upoznati s uslugama koje se pružaju unutar ustanove i koje trebaju osobno pružati.

2.2. Ustanoviti politiku i postupke koji bi ljekarničko osoblje upoznavali s uslugama na koje imaju utjecaj moralna ili religiozna uvjerenja kako bi pacijenti mogli dobiti željenu uslugu što prije i bez nepotrebnog zadržavanja, troškova i neugodnosti.

2.3. Svi članovi ljekarničkog tima moraju biti adekvatno educirani o prijepornim uslugama, kao i potpuno informirani o davateljima prijepornih usluga i njihovoj raspoloživosti u blizini.

Povjerenstvo za etiku i deontologiju Hrvatske ljekarničke komore, Zagreb, svibanj 2015.